

Streszczenie

CEZARY WAS / Praktykowanie teorii. Koncepty wczesnych prac Daniela Libeskinda jako wzorce realnej architektury

Treści wczesnych prac Libeskinda, w tym zwłaszcza idee zawarte w cyklach rysunków pod nazwą *Micromegas: The Architecture of End Space* (1979) i *Chamber Works: Architectural Meditations on the Themes from Heraclitus* (1983) oraz trzy maszyny określone jako *Three Lessons in Architecture* (1985) w decydujący sposób wpłynęły na wszystkie późniejsze realizacje architekta. Prace te w dużym zakresie zmieniły zasady oddzielania teorii od praktyki budowlanej, w tym także odgraniczania architektury od literatury czy filozofii.

Już *Micromegas* były polemiką z traktowaniem rysunku architektonicznego wyłącznie jako utylitarne narzędzia w procesie stwarzania budowli i postawiły na uczynienie z tej techniki pełnoprawnej postaci realnej architektury. *Chamber Works* w jeszcze większym stopniu niż prace z serii *Micromegas* akcentowały samodzielność rysunku i jego odrębność od wszelkiej rzeczywistości czy zewnętrznych źródeł treści. Maszyny połączone w *Three Lessons in Architecture* streszczały dokonania dawnych epok historii sztuki budowania. *Reading Machine* opowiadała o rzemieślniczych początkach, *Memory Machine* o intelektualizmie okresu nowożytnego, *Writing Machine* zaś o współczesnym okresie mechanizacji pamięci i kreacji. Zadaniem maszyn była metafizyczna refleksja nad głównymi założeniami i mitami architektury, a zarazem przeniesienie tej refleksji na poziom doświadczenia zmysłowego. W berlińskim Jüdisches Museum wymyślone literackie architektoniczne połączyło się z narracją na temat zagłady żydowskich mieszkańców miasta. Libeskind wykreował nie tyle budowlę, ile literacką relację o zbrodni przełamującej historię ludzkości.